Pracovník environmentální výchovy (kód: 16-004-N)

Autorizující orgán: Ministerstvo životního prostředí
Skupina oborů: Ekologie a ochrana životního prostředí (kód: 16)
Týká se povolání: Pracovník ekologické výchovy
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 5

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v problematice životního prostředí, přírodovědy a ekologie a jejich souvislostech	5
Orientace v systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR	5
Příprava environmentálních programů	6
Vedení environmentálních programů	5
Plánování vlastního profesního rozvoje	5
Zajišťování financování a marketingu environmentálních programů	4
Dodržování zásad bezpečnosti a prevence úrazů při realizaci environmentálních programů	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 26.04.2016 do: 06.12.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v problematice životního prostředí, přírodovědy a ekologie a jejich souvislostech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Prokázat znalosti obsahu vybraných tematických okruhů oblastí životního prostředí, přírodovědy a ekologie	Písemné ověření
b) Popsat hlavní oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a uvést příklady rámcových cílů pro jednotlivé oblasti kompetencí popsaných v dokumentu "Cíle a indikátory pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v České republice", MŽP, 2011	Ústní ověření
c) Uvést příklady vhodných způsobů naplňování vybraných rámcových cílů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty při realizaci environmentálních programů	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat a charakterizovat současný systém školního i mimoškolního environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR	Ústní ověření
b) Uvést nejméně 4 příklady organizací a institucí realizujících environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu na regionální a celostátní úrovni a charakterizovat jejich činnost	Ústní ověření
c) Přednést argumenty zdůvodňující potřebnost environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty před veřejností	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Příprava environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Připravit vlastní environmentální program s využitím některého z efektivních modelů učení vhodných v environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Navrhnout vhodné a vzájemně provázané dílčí cíle, metody a aktivity připraveného environmentálního programu odpovídající cílové skupině	Praktické předvedení
c) Navrhnout vhodné pomůcky, materiály a prostředí připravovaného environmentálního programu odpovídající cílové skupině	Praktické předvedení
d) Aplikovat při vytváření a realizaci environmentálního programu adekvátní znalosti a dovednosti z jednotlivých oblastí kompetencí environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Posoudit možnost přizpůsobení připravovaného environmentálního programu pro jinou zadanou cílovou skupinu a navrhnout případnou modifikaci programu	Ústní ověření
f) Navrhnout možné hodnoticí nástroje k zjištění spokojenosti účastníků s připraveným programem a k hodnocení dosažených cílů v programu	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Uvést aktuální a věrohodné zdroje informací k připravenému programu	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Připravit prezentaci environmentálního programu s využitím prezentačního softwaru	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Představit připravený vlastní environmentální program a popsat způsoby realizace jeho jednotlivých aktivit	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Realizovat nejméně dvě zvolené části připraveného vlastního environmentálního programu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Dodržovat zásady dobré prezentace při představení a realizaci vlastního programu	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Uvést řešení krizových a neobvyklých situací v terénu i v učebně	Ústní ověření
e) Uvést prostředky a metody k nastolení bezpečného a stimulujícího prostředí podporující učení každého účastníka	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Plánování vlastního profesního rozvoje

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zhodnotit na základě vlastního profesního portfolia potřebnost a možnosti svého profesního i osobnostního rozvoje po stránce odborné a metodické	Ústní ověření
b) Sestavit plán vlastního dalšího profesního rozvoje po stránce odborné i metodické	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Zajišťování financování a marketingu environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit možné zdroje a způsoby financování vlastního připraveného environmentálního programu	Ústní ověření
b) Sestavit kalkulaci nákladů vlastního připraveného environmentálního programu včetně osobních nákladů	Praktické předvedení
c) Popsat způsoby propagace vlastního připraveného environmentálního programu a shrnout hlavní informace, které by účinný propagační materiál měl obsahovat	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Dodržování zásad bezpečnosti a prevence úrazů při realizaci environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést hlavní zásady bezpečnosti a prevence úrazů při realizaci programů tak, aby bylo zajištěno řádné plnění předpisů BOZP a PO	Ústní ověření
b) Charakterizovat specifika a rizika terénní výuky a terénních exkurzí a uvést, jak předcházet možným ohrožením bezpečnosti účastníků programu	Ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Autorizovaná osoba informuje uchazeče, že k výkonu povolání je potřebné úspěšné absolvování akreditovaného kurzu první pomoci v délce minimálně 16 hodin v posledních 2 letech (počítáno ke dni zahájení výkonu povolání), vedeného akreditovaným lektorem (absolvent akreditovaného kurzu Českého červeného kříže Základy první pomoci v rozsahu 12 hodin nebo akreditovaného kurzu MŠMT Základní norma zdravotnických znalostí pro pedagogické pracovníky v rozsahu 20 hodin).

Profesní kvalifikace Pracovník environmentální výchovy není určena pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení zřízených na základě školského zákona.

Kompetence *Orientace v problematice životního prostředí, přírodovědy a ekologie a jejich souvislostech*, kritérium a)
- Autorizovaná osoba vybere z níže uvedených tematických okruhů vždy 4 k písemnému ověření, v celkovém trvání maximálně 1 hodiny.

Tematické okruhy:
1. Jedinec a prostředí
2. Populace a jejich dynamika
3. Vztahy mezi organismy
4. Společenstva a ekosystémy
5. Vývoj a dynamika společenstev
6. Koloběh látek a tok energie
7. Vztah společnosti a přírody
8. Znečištění prostředí
9. Udržitelné a neudržitelné využívání přírodních zdrojů
10. Globální problémy
11. Klíčové faktory vlivu člověka na prostředí – populace, spotřeba a technologie
12. Společné řešení problémů životního prostředí
13. Občanské a spotřebitelské chování
14. Nástroje ochrany životního prostředí
15. Ochrana přírody
16. Udržitelný rozvoj
17. Environmentální etika
18. Vývoj environmentálního myšlení

(Východiskem a dokumentem podrobněji popisujícím tematické okruhy je dokument „Základní koncepty z ekologie a environmentalistiky“ vytvořený v rámci projektu OPVK CZ.1.07/1.3.00/08.0189 „Nastavení a ověření podmínek pro vzdělávání k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy“.)

Kompetence *Realizace systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) v ČR*, kritérium a)
- Autorizovaná osoba se v rozhovoru zaměří i na tyto dokumenty:
  - VÚP: „Doporučené očekávané výstupy - Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách“
  - NÚV: „Doporučené očekávané výstupy – Metodická podpora pro výuku průřezových témat v gymnáziích"
  - RVP - průřezová témata související s EVVO ve všech stupních škol
  - aktuální vládní strategické dokumenty pro oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a pro oblast vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Kompetence *Příprava environmentálních programů*, kritéria a) – h)
- Autorizovaná osoba nejpozději 8 týdnů před dnem konání zkoušky zadá uchazeči rámcový cíl environmentálního programu (vycházející z dokumentu MŽP „Cíle a indikátory pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v České republice, viz níže) a tam, kde je to relevantní, i upřesňující téma (viz níže).
- Uchazeč připraví vlastní environmentální program zaměřený na zadaný rámcový cíl a případné upřesňující téma. Ostatní parametry programu (délka a místo konání, cílová skupina atd.) si volí sám. Přípravu programu zpracuje do

osnovy, která bude obsahovat:
- zadaný rámcový cíl a případné upřesňující téma
- vhodné dílčí cíle
- charakteristiku vybrané cílové skupiny
- uvedení zvoleného modelu učení (v rámci tohoto standardu mezi efektivní modely řadíme např. E-U-R, tj. evokace – uvědomění si významu – reflexe; 4MAT; Kolbův cyklus; ekohry podle Cornella apod.)
- místo a délku konání
- popis průběhu programu, metod a aktivit (v rozsahu umožňujícím dalším osobám či lektorům realizovat program podle tohoto popisu)
- nutné pomůcky a materiály
- popis hodnotících nástrojů
- seznam zdrojů informací

- Písemně zpracovanou osnovu environmentálního programu v elektronické nebo tištěné podobě odevzdá uchazeč autorizované osobě 7 dní před dnem konání zkoušky.

Rámcové cíle EVVO pro konkretizaci environmentálního programu, viz kompetence *Příprava environmentálních programů*:
(dle dokumentu MŽP „Cíle a indikátory pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v České republice“)
- Environmentální senzitivita
  - Potřeba kontaktu s přírodou
  - Schopnost přímého kontaktu s přírodním prostředím
  - Citlivost k přírodě
  - Reflexe různých pohledů na přírodu, postojů k ní a ujasňování si vlastních hodnot a postojů
- Vztah k místu
  - Znalost místní krajiny, jejích jedinečností a schopnost interpretovat je v souvislostech
  - Vědomí sounáležitosti s místem a regionem a pocit zodpovědnosti za něj
- Porozumění ekologickým dějům a zákonitostem*
  - Zájem o pochopení ekologických dějů a jejich zkoumání
  - Schopnosti a dovednosti pro zkoumání přírody a životního prostředí
  - Porozumění základním ekologickým dějům a zákonitostem
  - Porozumění významu ekologických dějů a zákonitostí pro život člověka
  - Propojování znalostí ekologických dějů a zákonitostí s každodenním životem
- Porozumění environmentálním problémům a konfliktům
  - Schopnost analýzy environmentálních problémů a konfliktů**
  - Schopnost formulovat vlastní názor na problém, posuzovat variantní řešení a navrhovat řešení vlastní
- Schopnost spolupráce a komunikace při řešení environmentálních konfliktů
- Připravenost jednat***
  - Znalost základních principů ochrany životního prostředí
  - Znalosti a dovednosti potřebné pro šetrné zacházení s přírodou a přírodními zdroji
  - Znalosti a dovednosti pro spotřebitelské chování
  - Znalosti a dovednosti pro aktivní ovlivňování svého okolí
  - Přesvědčení o vlastním vlivu na předcházení a řešení problémů životníhoprostředí

Upřesňující témata:
* V oblasti porozumění ekologickým dějům a zákonitostem jde zejména o děje a zákonitosti týkající se témat:
1. Jedinec a prostředí
2. Populace a jejich dynamika
3. Vztahy mezi organismy
4. Společenstva a ekosystémy
5. Vývoj a dynamika společenstev
6. Koloběh látek a tok energie

** V oblasti porozumění environmentálním problémům a konfliktům jde zejména o témata:
7. Vztah společnosti a přírody
8. Znečištění prostředí
9. Udržitelné a neudržitelné využívání přírodních zdrojů

10. Globální problémy
11. Klíčové faktory vlivu člověka na prostředí – populace, spotřeba a technologie
12. Společné řešení problémů životního prostředí

*** V oblasti připravenosti jednat jde zejména o tematické okruhy:
13. Občanské a spotřebitelské chování
14. Nástroje ochrany životního prostředí
15. Ochrana přírody
16. Udržitelný rozvoj
17. Environmentální etika
18. Vývoj environmentálního myšlení
(Východiskem a dokumentem podrobněji popisujícím upřesňující témata je dokument „Základní koncepty z ekologie a environmentalistiky“ vytvořený v rámci projektu OPVK CZ.1.07/1.3.00/08.0189 „Nastavení a ověření podmínek pro vzdělávání k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy“.)

Kompetence *Příprava environmentálních programů*, kritérium d)
- Ověřování probíhá posouzením popsaného a předvedeného programu a řízeným rozhovorem s uchazečem (ústní ověření znalostí). Uchazeč prokáže ústním ověřením při realizaci environmentálního programu své vlastní adekvátní znalosti, dovednosti a postoje z jednotlivých oblastí kompetencí pro environmentálně odpovědné jednání a schopnost aplikovat je do vytvářeného programu.

Kompetence *Příprava environmentálních programů*, kritérium h)
- Téma prezentace se bude vztahovat ke kritériím a) – g). Není vyžadováno, aby uchazeč odevzdal prezentaci před konáním zkoušky. Prezentace bude předvedena v rámci plnění kritéria a) kompetence *Vedení environmentálních programů*.

Kompetence *Vedení environmentálních programů*, kritérium a)
- Uchazeč představí svůj připravený environmentální program na základě prezentace připravené pomocí prezentačního softwaru (kompetence *Příprava environmentálních programů*, kritérium g)).
- Prezentace bude v délce minimálně 30 minut.
- Kritéria a) a b) mohou být plněna dohromady. Prezentace kritérií a) + b) nepřesáhne celkem 2 hodiny.

Kompetence *Vedení environmentálních programů*, kritérium b)
- Uchazeč předvede nejméně dvě zvolené části připraveného environmentálního programu v délce trvání minimálně 30 minut.
- Účastníky programu při praktickém předvedení nahrazují členové komise.
- Kritéria a) a b) mohou být plněna dohromady. Prezentace kritérií a) + b) nepřesáhne celkem 2 hodiny.

Kompetence *Vedení environmentálních programů*, kritérium c)
- Toto kritérium se plní v rámci prezentace, tj. kritérií a) a b).

Kompetence *Plánování vlastního profesního rozvoje*, kritérium a)
- Ke zkoušce uchazeč přinese své profesní portfolio, na jehož základě bude probíhat ústní ověření.
- Možný obsah portfolia: seznamy přečtené literatury, absolvovaných školení, seminářů, přípravy na programy a jejich vyhodnocení apod.

Kompetence *Plánování vlastního profesního rozvoje*, kritérium b)
- Ke zkoušce uchazeč přinese svůj plán rozvoje, na jehož základě bude probíhat ústní ověření.

Kompetence *Zajišťování financování a marketingu environmentálních programů*, kritérium b)
- Písemně (v elektronické nebo tištěné podobě) zpracovaný základní rozpočet odevzdá uchazeč autorizované osobě spolu s přípravou programu 7 dní před dnem konání zkoušky.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 3 členů, kteří jsou autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovanými zástupci autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Vysokoškolské vzdělání a alespoň 5 let lektorské, osvětové, organizační či metodické praxe v organizaci či instituci realizující EVVO, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
b) Vyšší odborné vzdělání a minimálně 5 let lektorské, osvětové, organizační či metodické praxe v organizaci či instituci realizující EVVO, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
c) Středoškolské vzdělání a alespoň 5 let lektorské, osvětové, organizační či metodické praxe v organizaci či instituci realizující EVVO, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- počítač
- dataprojektor, popř. jiný hardware umožňující promítání prezentace před komisí
- tabule nebo flipchart
- křídy či fixy
- vhodná zkušební místnost

Ostatní pomůcky k realizaci programu (např. přírodniny, obrázky, schémata, modelínu, tabule, hlasy ptáků apod.) si zajistí uchazeč sám na vlastní náklady.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 30 až 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 4 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí ustavená a licencovaná HK ČR a AK ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupení v pracovní skupině:
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha
Správa Krkonošského národního parku, Vrchlabí
Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Brno
Chaloupky o.p.s., školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, Kněžice